

BOK

Thomas Hegghammer
 JIHAD IN SAUDI ARABIA
 Cambridge University Press 2010

ANMELDT AV Nils I. Lahlum

Thomas Hegghammer er seniorforsker ved Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI), og har de siste årene, som en del av Terra-prosjektene ved FFI, gjort seg internasjonalt bemerket med sin forskning på blant annet Saudi-Arabias rolle i internasjonal terrorisme.

Hegghammer analyserer i denne boken årsakene til fremveksten av voldelig sunni-islamisme i Saudi-Arabia innenfor et teoretisk rammeverk knyttet til begrepene “sosio-revolusjonær islamisme”, “klassisk jihadisme” og “global jihadisme”.

Han beskriver i den første delen av boken fremveksten av pan-islamisme i Saudi-Arabia, og viser blant annet til den betydningen konflikten i Afghanistan, Bosnia og Kaukasus (hovedsakelig Tsjetsjenia), samt den palestinske intifadaen, på 1980- og 1990-tallet har hatt for fremveksten av en pan-islamistisk bevissthet både hos saudiske myndigheter og hos radikale polito-religiøse ideologer. Han argumenterer for at denne bevisstheten både førte til at saudiske myndigheter bidro med betydelig økonomisk, materiell og ideologisk støtte i de nevnte konfliktenes, og til at mange saudiske borgere i pan-islamismens ånd reiste til de aktuelle områdene for å støtte sine

trosbrødre militært. Hegghammer beskriver videre hvordan saudiske myndigheters brutale reaksjoner mot islamistiske opposisjonsgrupper fra 1996 til 1998 var med på å fremmedgjøre og radikaliserer de personlighetene som etter hvert kom til å stå bak både terroraksjonene som fant sted i Saudi-Arabia fra starten til midten av 2000-tallet, og saudisk rekruttering til global jihadisme i al-Qaidas regi.

Forfatteren gir også en historisk fremstilling av al-Qaidas fremvekst fra starten av 1990-tallet, og ved å presentere tidligere vanskelig tilgjengelig kunnskap om organisasjonen utfordrer Hegghammer internasjonalt etablerte myter – slik som at al-Qaida skal ha blitt betalt av Saud-familien

for ikke å utføre angrep i Saudi-Arabia mellom 1996 og 2001.

Han gjør også detaljert rede for de terroraksjonene som ble utført av al-Qaida på Den arabiske halvøy i Saudi-Arabia på starten av 2000-tallet, og gir et innblikk i årsakene til at disse handlingene kunne finne sted i “islams hjerte”, Saudi-Arabia. Boken gir et nyansert bilde på hvilken motivasjon de saudiske jihadistene har hatt for å la seg rekruttere til hellig krig, og hvilken sosio-økonomisk bakgrunn disse har hatt.

Hegghammer viser i denne boken til flere funn som gir ny kunnskap om emnet, slik som at få jihadistene, før al-Qaidas oppblomstring på 2000-tallet, var motiverte av anti-amerikanisme eller motstand mot Vesten som sådan, og at religiøs og/eller ideologisk overbevisning sjelden var en utløsende faktor for at man valgte å reise til de angitte konfliktområdene. Boken bidrar

også til innsikt i årsakene til at saudiere valgte å delta i voldelige bevegelser og til å utfordre eksisterende teorier om at blant annet fattigdom leder til voldelig ekstremisme.

Det argumenteres i denne sammenheng for at det var mange som pakket sekken blant annet på grunn av store ord om å hjelpe tsjetsjenske og palestinske trosbrødre, på grunn av arbeidsløshet, og på grunn av at venner og familie allerede hadde reist og fortalte om sine opplevelser. *Jihad in Saudi-Arabia* er kanskje det beste stykket forskning på voldelig islamisme, Saudi-Arabia og Midtøsten publisert av en nordmann til dags dato. Den er original, grundig, velskrevet, nyansert, detaljrik, spennende, rettferdig, balansert, respektfull og respektløs. Den er basert på et imponerende utvalg primærkilder, og viser til forfatterens innsamling av over fem hundre jihadist-biografier. Boken er essensiell for alle som ønsker å forstå hvordan den voldlige sunni-islamismen har vokst frem og blitt til det vi i dag ser i blant annet Afghanistan, Pakistan, Jemen, Gaza og Irak.

Hvis man skal kunne si noe negativt om denne utgivelsen er det at forfatteren til tider synes å legge noe stor vekt på enkeltpersoners uttalelser, og ikke tar nok hensyn til under hvilke omstendigheter enkelte kilder har gitt sine svar (blant annet uttalelser gitt til amerikanske myndigheter av mistenkte terrorister på Guantanamo). Likevel er kildegrunlaget såpass omfattende at det vanskelig kan argumenteres for at analysenes utfall forvrenges av dette. Til tross for godt språk og god struktur kan boken bli tung for den generelt interesserte leser, men vil til gjengjeld fremstå som en pageturner for genuint interesserte.

Alt i alt bringer *Jihad in Saudi Arabia* omfattende ny kunnskap om voldelig islamisme i Saudi-Arabia, og har resultert i forskning som vil utvide horisonten til alle som studerer, utkjemper og bekjemper jihadisme.

